

Reflektálás Ferenc pápának a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen elhangzott beszédében megfogalmazott problémákra és kulturális kihívásokra

Juhász Péter László

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar

A Reflection on Pope Francis' Speech at Pázmány Péter Catholic University about Various Problems and Cultural Challenges

Abstract: In this essay, the author responds to various problems and cultural challenges stated by our Holy Father, Pope Francis at Pázmány Péter Catholic University by highlighting the activities that have already been undertaken and by briefly outlining the work still to be done in the future on the basis of the Pope's guidance.

Absztrakt

A szerző ebben az esszében reagál Szentatyánknak, Ferenc pápának a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen elhangzott beszédében megfogalmazott problémákra és kulturális kihívásokra úgy, hogy kiemeli a beszédben megfogalmazott már megvalósított tevékenységeket és röviden vázolja azt, amin a pápai útmutatás alapján, a jövőben munkálkodni kell.

Bevezetés

Szentatyánknak — Ferenc pápának — Magyarországon tett apostoli látogatása egész Magyar Katolikus Egyházunknak nagy ajándék és kegyelem volt, hiszen Szent Péter apostol utódának vizitációja a hit megerősítését hozza magával. A hit megerősítésének szolgálata pedig — amelyet az Úr Jézus adott Péternek (Lk. 22,32) — egyben a meglátogatott nemzet jellegzetességeit és értékeit kiemelve, az egész Anyaszentegyház és emberiség közösségébe helyezve azt, a jövőre nézve feladatot is jelent, hiszen a pápa szava minden katolikusnak, de az egész kereszténységnek is megszívleendő és követendő cselekvésre inspirál.

A Szentatya 2023. április 28–30. közötti hat nyilvános programja közül három eseményen tudtam személyesen — egyházi személyként — részt venni. A többi eseménybe a médiaközvetítések nyomán kapcsolódtam be. Így élőben is hallgathattam Ferenc pápa beszédeit, valamint a közvetítések során is részese lehettem az egész magyarországi pápalátogatásnak.

A Szentatya Egyetemünkön való látogatása iránt érzett személyes kötődésem és örömöm abból is fakad, hogy immár a Hittudományi Kar elvégzése után a jogi kar hallgatója lehetek és így már a második képzésemet is az általam nagyra becsült, mélyen tisztelt és szeretett Pázmány Péter Katolikus Egyetem falai között végezhetem.

A pápa szavai

A pápa Róma püspöke, Jézus Krisztus földi helytartója, Szent Péter apostol utóda, az egyetemes Egyház legfőbb papja¹, akinek tanítása *ex Chatedra Petri* formában hit és erkölcs dolgában tévedhetetlen (I. Vatikáni Zsinat: *Pastor Aeternus*, 1870. július 18.), annál a tisztségnél fogva, amelyet az Úr Jézus adott Péternek. A pápa tanítása — még ha nem is dogmatikai tételt hirdet ki minden megnyilatkozásában, hanem abban a számos formában, amelyben az Egyházhoz és a világhoz szól, legyen az buzdítás, apostoli levél, prédikáció, katekézis, audiencia — mindenképpen olyan lámpás, amely az Úr ösvényein (Zsolt. 119,105) vezet bennünket a jelenlegi világunkban, nemzetünkben, élethelyzetünkben, intézményileg, közösségileg és egyénileg egyaránt.

A pápa azért jött közénk, hogy tanítson, lelkesítsen, megerősítsen bennünket, imáiban és a legszentebb áldozatban értünk könyörögjön az Úrhoz és világos útmutatásával Jézus Krisztushoz kapcsoljon bennünket úgy, hogy a mindennapi életünkben, munkánkban, hivatásunkban, élethelyzetünkben hűségesen igyekezzünk a saját szakterületünkön is megélni Isten és mások szolgálatát. Ennek a szolgálatnak egyik kiemelkedő nagy jele, közössége, lehetősége és intézménye ma Magyarországon a Pázmány Péter Katolikus Egyetem.

Ferenc pápa látogatása a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen

Történelmi jelentőségű esemény valósult meg az Egyetem életében 2023. április 30-án, hiszen 16.00 órakor vette kezdetét a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Információs Technológiai és Bionikai Karán Ferenc pápának az egyetemi és kulturális élet képviselőivel, valamint az egyetemistákkal való találkozója. Pápa eddig nem látogatta meg még az egyetemet, ezért ez volt egyben a legnagyobb esemény, ünnepség és találkozás is az Egyetem történetében.

Már önmagában a látogatás terve és maga a találkozó is üzenetet hordoz a pápa személyén keresztül. Ugyanis rávilágít arra a tényre, hogy ahogy az Egyház a történelem folyamán mindig is a tudományos munka, a technikai fejlődés nagy művelője volt, úgy a pápa is a hit és a tudomány közötti *pontifex maximus*², aki jelenlétével összekapcsolja a *fides et ratiót* (*Fides et Ratio*: II. János Pál pápa enciklikája a Hit és az ész kapcsolatáról, 1998), hidat épít a tudomány és a hit között.

Ahogy az elmúlt évszázadokban az egyházfők mecénásai, sőt művelői voltak a tudományoknak, kultúrának és művészeteknek, hasonlóan a mai korban Ferenc pápa is a tudomány elkötelezett előmozdítója, hiszen tíz éves pontifikátusa alatt számos konferenciát, tudományos tanácskozást hívott össze, illetve küldött beszédet a világ számos pontján szervezett nemzetközi tudományos összejövetelekre és a különböző

¹ Lásd: CIC 330–334 kánonok.

² Hídverő.

országokban³ tett apostoli látogatásai során számos egyetemet meglátogatott, ahol beszédeit, javaslatait hallgathatták a különböző diszciplínák képviselői.

Ferenc pápa beszéde a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen

A Szentatya beszéde logikusan rendezett, komoly mondanivalóval, elgondolkodtató összefüggésekkel és motivációs elemekkel szerkesztett pápai beszéd volt, amely nem volt mentes a személyes gondolatoktól sem.

Ferenc pápa beszédét hét gondolat köré fűzte: kultúra, tudás, élet, ideológiai gyarmatosítás, egyetem, önismeret és az igazság.

A fent felsorolt gondolati egységek jelen esszé témái is egyben, amelyekben az embert és az emberiséget érintő problémák és kihívások rejteznek.

Kultúra

A pápa beszéde elején említést tett arról, hogy ez magyarországi látogatásának utolsó találkozója. Felidézte metaforikus formában a Duna folyót, amely „összeköti és egyesíti ezt az országot sok más országgal” (Tóth, 2023, 28), földrajzi és történelmi értelemben is. A kultúra olyan, mint egy folyó, amely összeköt, átfolyik az élet területein, országokat, vidékeket ölel magához, „csillapítja az elme szomját” (Tóth, 2023, 28).

A pápa megadta a kultúra kifejezés eredetét is, a *coltivare* 'megművelni' igét használva és alkalmazta a magvető hasonlatát a tudás és a termés vonatkozásában.

Mit is jelent a kultúra az Egyház számára? A *colto* latin szóból ered *kultúra* szavunk, amely a *cultum* 'földet művel' igét hozza elénk. Egész egyszerűen a nyers anyagból kihozni az értékeket, megművelni, alakítani az emberi cselekedetek során. Eredetileg a föld megmunkálását jelentette az ókori latinok szóhasználatában az *agrikultúra*. Cicero már tovább gondolkodik erről és a lélek kiművelését érti alatta, amelyet a *cultura animi* kifejezéssel jelöl.

A Szentírásban a kultúra a kultusszal kapcsolatos: a földművelés, a magvetés, a szőlőművelés, a szőlőtő és szőlővesszők, Isten és a népe, Krisztus és tanítványai, Isten és az Egyház viszonylatában értelmezendő.

A későbbi szentatyák és gondolkodók már az etikával kapcsolatba hozva a lélek kiműveléséről szóltak.

Végül a kultúra mai fogalmát Johann Gottfried Herder — evangélikus lelkész és filozófus — a XIX. század elején alakította ki úgy, hogy hangsúlyozta, hogy egy nép kultúrája annak értékeinek művelése és felvirágoztatása (Diós & Viczián, 2002). Ez a filozófiai megjelölés a mai napig érvényben van és valóban a kultúra felvirágoztatása a nép, a nemzet és a közösség érdeke, a kultúra esetleges elsorvadása, vagy halála az értékek elvesztését jelenti.

³ Például a Portugál Katolikus Egyetemen tett látogatása, 2023. augusztus 3-án, Lisszabonban.

Az Anyaszentegyház szerte a világon már az elmúlt kétezer év teljességében mindig is a kultúra művelője, alakítója és mecénása volt, kezdve a pápáktól, a főpapokon át a többi klerikusig és istenhívó laikusig, akik az emberi cselekedetek által művelték a nyers anyagok számtalan formáját és kihozták belőle mindazt az értéket, amelyet materiális és szellemi alkotások hirdetnek világszerte.

Nagyon találó választ ad arra a kérdésre Dr. Walter János piarista generális egyik nagy művében, hogy miért a katolicizmustól várjuk a világ legjobb művelését.

Mert a katolicizmus a maga hamisítatlan krisztusi tartalmával, szilárd összefogó kereteivel: természetfölötti hitével, az egyéni ízléstől, hangulatoktól függetlenített erkölcsstanával, önmegtágadással, jócselekedetekkel, szigorú fegyelmével, az örökös megújulást hirdető szentségeivel a világot már több alkalommal kiemelte a barbárságból s épen azért biztosítékot nyújt arra, hogy újból kiemeli (Walter, 1924, 4).

Számos idézet hozhatnánk az Egyház kultúrateremtő, művelő és megtartó tevékenységére, viszont arra kell figyelmet szentelnünk, hogy a kultúra önmagában egy olyan érték, amely összeköt és átölel. Ahogy Ferenc pápa mondja: „tudás mindennapi vetést jelent, amely a valóság barázdáiba hullva termést hoz” (Tóth, 2023, 28).

Tudás

A Szentatya a kultúra gondolatát a tudás különböző formájába fűzve folytatja, amikor is idézi Romano Guardini⁴, aki — ahogy a pápa a Duna képét állította hasonlatként — természetes vizek különösen szép természeti területét szemlélve értékes kulturális felismerést fogalmazott meg.

Guardini azt írja egyik művében, hogy az emberi tudásnak két formája van. Az egyik: elmerül a tárgyban, a környezetében, célja a behatolás, belemozgás, a vele való együttélés; a másik: kipakol, szétszed, rekeszekbe rendez, átveszi, birtokol és uralkodik.

A tudás e két formájáról elmélkedett a Szentatya, hangsúlyozva Guardini megállapításait is, miszerint félő az a helyzet, ha a tudás válik egyedileg uralkodóvá, elveszik mögötte az ember, az emberség. Fontosnak tartja a tudást, a technikai fejlődést, amely a jobb életminőség és kommunikáció hordozója lehet, de figyelni kell arra, hogy a tudás ne váljék bálvánnyá, amire bőségesen találunk példákat és különböző eseteket a történelemben.

A tudás problematikájával már az ókortól kezdve foglalkoztak a filozófusok, írók, keresztény gondolkodók. Nem véletlenül, hiszen már a Biblia Teremtés könyvében is a „jó és a rossz tudásának fájáról” olvasunk, amelyet az első bűnbeesés története vesz körül (Ter. 3,3).

Ugyanakkor Szent Pál beszél a tudás szilárd valóságáról, amikor arról szól, hogy a hitünknek van tudatos⁵, tudásalapú része is, azaz a tudás lehet értelmi erény.

⁴ Olasz származású német katolikus pap, teológus, filozófus, író; 1885–1968-ig élt.

⁵ 2Tim. I,12: „Tudom kinek hittem.”

A korábbi pápák és Ferenc pápa is hangsúlyozza, hogy a tudás által felismerhetjük a tudásunk által létrehozott eredményeket és az okozott problémákat. Erről beszél az életről szóló gondolategységben.

Élet

A pápa felteszi a kérdést, hogy ha az élet a gépek rendszerébe van foglalva, akkor maradhat-e élet az élet? Azon az egyetemi karon teszi fel a kérdést a Szentatya, ahol a bionika tudományát művelik. A lehető legkompetensebb hely az Egyetemen e kérdéskör vizsgálatára.

A bionika egy új tudomány, amely az élő világ elveit alkalmazza ember által alkotott rendszerek vagy technológiák kifejlesztésére (MTA, 2022).

Ferenc pápa itt az általa nagyon fontosnak tartott hit és az ökológiai párbeszédre utal, amelyben a teremtésvédelem fontos aspektusát fogalmazza meg. Ökológiai válságban vagyunk, amelyben azt látjuk, hogy a természet hogyan reagál arra, ahogy az ember azt kezeli.

*Laudato si*⁶ enciklikájában Ferenc pápa (2015, III/217) teremtésvédelemre hív mindenkit. Kifejti annak időszerűségét és fontosságát, és azt a realitást fogalmazza meg, amely által a helyzet közös alakítására hív és kötelez, amit ökológiai megtérésnek nevez.

Mindannyiunk közös tevékenysége kell, hogy legyen a teremtésvédelem, egyénileg, intézményileg, nemzeti és nemzetközi szinten. Ehhez a tevékenységhez járul hozzá a maga szaktudományos kutató és oktató tevékenységével Egyetemünk Információs Technológiai és Bionikai Kara, amelynek Küldetésnyilatkozatában⁷ többek között a természetközelséget fogalmazták meg, a természet adta új megoldásokat kutatva.

A bionikai kar előre mutatója, sőt forradalmasítója lehet a természetközeli technikai megoldások kutatása és fejlesztése nyomán a természet jobb megértésének és a teremtésvédelemnek. Különösen abban a lelki, szellemi és vallási, tudományos közegben, amelyet a katolikus hit alapelveivel összeegyeztetnek.

„Maradhat-e élet az élet?” kérdéskörében a pápa elmélkedik a technológia által okozott problémákról; nevezetesen a korlátok hiányáról, amely a „megtudod tenni, tehát szabad” gondolkodás logikájában valósul meg, vagy az embert, mint fogyasztói lényt szemlélő társadalomról, illetve a közösség hiányáról, az elmagányosodásról, ahol a virtuális kontaktus váltja fel a valóságos kapcsolatokat, amelyek által a kapitalizmus rabszolgái lesznek (Tóth, 2023, 29) az emberek.

⁶ Jelentése: áldott légy.

⁷ <https://itk.ppke.hu/kuldetesnyilatkozat>

Drámának említi a fenti problémákat a pápa és egyben idézi *A világ ura* című regényt, amelyben egy olyan jövőt vizionál Robert Benson⁸, ahol mindent egységesítenek és új humanizmust hirdetnek, amelyben a haladás nevében mindent eltörölnek, még a vallásokat is.

Valóban prófétai hatású ez a mű, hiszen az Európában megjelent szabadkőműves-ségnek nevezett, nemzetek feletti, kozmoplita egyesület céljai között szerepel a Benson műben megfogalmazott új humanizmus; a globális, mindenek felett álló egységesítő hatalom, az egyházakat eltörlő irányzatok erősítése.

Mai korunkban figyelni kell arra is, hogy a globalizáció (vö. ELTE TTK Földrajz- és Földtudományi Intézet Földrajztudományi Központ, 2015) folyamatában — amelynek kétségtelenül vannak pozitív és negatív hatásai — megmaradhasson minden nemzeti érték és identitás, amely növelheti a nemzetköziség eszményét és hozzájárulhat az emberiség fejlődéséhez.

Ideológiai gyarmatosítás

Így jut el a Szentatya az ideológiai gyarmatosítás gondolatához, amely során az ember a gépekkel való kapcsolatában egyre inkább egysíkúvá válik, az emberek érzéketlennek és érzés nélkülinek látszanak és ebben a komor világban a betegeket leselejteznek és előtérbe kerül az eutanázia.

A Szentatya elmondása szerint nem akart pesszimista (Tóth, 2023, 29) képet festeni, hiszen az ellenkezik a hitünkkel; de valljuk meg, vannak pesszimista jelek a társadalmunkban.

Valóban sok-sok lehangoló és elszomorító helyzettel találkozunk a hétköznapi életünk során is. Akkor, amikor a „gépek uralta világban” a hároméves kisgyermek úgy tud étkezni, ha közben a tabletről rajzfilmeket nézhet; vagy, hogy a diákok a tanórákon és az óráközi szünetekben is a telefonjuk által kínált, meg nem szűnő információáradatban merülnek el, ahelyett, hogy egymás valóságos közelségében lennének és egymással beszélgetnének.

Szomorúan tapasztaljuk az abortuszok és eutanáziák iparszerű növekedését, amely során az ember önrendelkezésének érzékenyítésére hívják fel a figyelmet; vagy a multikulturalizmus sokszor lehetetlen megvalósulására, amikor népek egymás értékeit pusztítják; vagy ahol az ember csak egy szám, kód, vagy QR kóddá degradálódik.

Nekünk, katolikusoknak nagy szerepünk van ezekkel a mára már nem utópisztikus esetekkel szemben felmutatni az igazi emberi értékeket, a szeretetet, a törődést, az élet védelmét, a Krisztus által közénk élt Evangéliumot, mert „A válaszok az Úrtól és nem a világtól jönnek, a tabernákulumból, nem pedig az internetről” (Kovács, 2023).

⁸ Mons. Robert Hugh Benson angol katolikus pap és író volt, 1911-től X. Piusz pápa kamarása; 1871–1914-ig élt.

Ebből az következik, hogy a katolikusoknak, különösen egy katolikus egyetemnek fontos szerepe van abban, hogy ne a komor világ valósuljon meg, hanem a hit foglalatában fejlődjön az igaz emberi élet.

Egyetem

Ferenc pápa megadja az Egyetem költői szavakkal leírt fogalmát: az egyetem az a hely „ahol a gondolat születik, növekszik és érlelődik, nyitott és szimfonikus, nem egyhangú, nem zárt” (Tóth, 2023, 30). Egyenesen templomnak nevezi, ahol a tudás nem igába hajtja az embert, hanem kultúrává válik úgy, hogy Isten, társadalom, természet, történelem és ember viszonyait kibontakoztatja.

Úgy vélem, hogy ettől kifejezőbben és művészebben nem lehet beszélni az egyetem küldetéséről. Ferenc pápa szavai mélyen Katolikus Egyetemünk lelkeségének alappilléreivé lehetnek.

Az egyetemek a történelem folyamán a székesegyházi, azaz a püspök melletti káptalannak — a kanonokok testületének — iskoláiból fejlődtek ki és az első egyetemek egyházi alapításúak voltak.

Már ebből is látszik, hogy a hit, a tudás, a tudomány és a kultúra művelése nem csak azért volt az Egyház missziós parancsban megvalósított egyik nagy műve, mert a papok, szerzetesek tudtak írni és olvasni, művelték a szent hittudományt és a többi diszciplínát, iskolákat, egyetemeket alapítottak, hanem mert értékteremtő és fejlesztő tevékenységével az egyetemek által fejleszteni kell az emberi szellemet, és az egész emberi nem javát kell szolgálnia. Ezt fogalmazta meg a II. Vatikáni Zsinat *Gaudium et spes* konstitúciója is.

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem különböző karai, a kutató-, tudományos és oktatómunka számos területén igyekeznek az emberi szellemet kiművelni úgy, hogy az alapvető létviszonyokat az Evangéliumból ismeri meg és vezeti le. Így megvalósítja az Egyház szándékát és küldetését, hiszen a katolikus egyetem célja:

...anélkül hogy megszűnne egyetem lenni, intézményi jellegének megfelelő kapcsolatban áll az Egyházzal. Így közvetlenül a helyi Egyház életében vesz részt, ugyanakkor, mert egyetemi intézmény, része a tudomány és kutatás nemzetközi közösségének; minden egyes intézmény részt vesz és közreműködik az egyetemes Egyház életében és küldetésében... (II. János Pál pápa, 1991, 27)

Jelen társadalmunk komornak látszó világában a katolikus egyetem és egyetemi élet tud hozni olyan értékeket, amelyek megalapozzák, illetve tovább építik a hallgatók identitását és az élethez való hozzáállásukat, hiszen olyan kiművelt emberek kapnak diplomát egy adott szak elvégzése után, akik azután az élet számos területén a munkájukkal, hivatásukkal tanúságot tehetnek saját kulturáltságukról. Ez nem csak az egyetemnek, de minden iskolának is nagy kihívás.

Önismeret

Ferenc pápa reagált és összefoglalva kiemelte a hozzá szóló egyetemi polgárok személyes gondolatainak legfőbb mondanivalóját. Rektor úr szavaiból azt, hogy „a tudomány segítségével nem csak érteni vágyunk, hanem helyesen cselekedni is” (Tóth, 2023, 30); Dorottya beszédéből (Tóth, 2023, 31) kiemelte azt, hogy az apróságok felfedezésével jutunk el Isten művének komplexitásának szemlélésére; Major professzor úr szavaiból pedig, hogy az együttműködés és a világ más régióiból érkező hallgatók fogadása mennyire nemes és értékes (Tóth, 2023, 31); mindezen gondolatok elvezetnek bennünket az önismeretre.

Szentatyánk beszéde elején említette, hogy ez az utolsó találkozás a magyarországi látogatása során. Az önismeretről szólva pedig nyomatékosította, hogy búcsúzóul bízza ránk azt a kulcsgondolatot, amely a delphoi jósdá híres mondata: „Ismerd meg önmagadat!”

A lelkipásztorkodás, a hitoktatás, a misszió, a papképzés, az evangelizáció egyik fundamentuma az önismeret. Ha az önismeret helyén van, akkor lehet elindulni és építkezni. Az önismeret legfontosabb mozzanata a helyes lelkiismeret-vizsgálat. Ha tudom, hogy ki vagyok, milyen státuszban vagyok, hogy teremtmény vagyok, akit Isten szeret és megváltott, akkor tudok előremutató módon élni és a rám bízottakat nevelni, oktatni. Akkor lesz helyes a kapcsolatom Istennel és embertársammal az élet minden területén, ha ismerem önmagam erőnyeit és bűneit, azokat, amelyeket értéként meg kell tartanom, illetve azokat, amelyeket le kell küzdenem.

Nem véletlenül hívja fel a pápa erre a figyelmet, hiszen a helytelen önismeret megannyi bűnhöz és problémához vezetett, mennyi bajt és szenvedést okozott személyeknek, családoknak, nemzeteknek, birodalmaknak.

Az Isten–ember–világ konstellációjában az emberről az igazságot Jézus Krisztustól kapjuk meg. A Katolikus Egyetem ebben a helyzetben — amelyet szintén emberek alkotnak és működtetnek — útmutató lehet, hogy az ember a valóságos helyét megtalálja és ott művelje az értékeket.

Az embernek fegyelmezettnak kell lennie és az abszolútumra való nyitottsággal kell rendelkeznie. A saját egyetemi professzoraimtól tapasztaltam a fegyelmezettséget, a helyénvalóságot és az Isten felé nyitottság lelkületét.

Igazság

Az az egyetemi polgár, aki nyitott az abszolútumra, az az igazságot keresi. Éppen ezt hozza a pápa második kulcsgondolatként. Jézus Krisztus egyik mondatát idézi János evangéliumából: „Az igazság szabaddá tesz titeket!” (Jn. 8,32) De milyen az az igazság, amit követni kell? Vagy kérdezhetnénk úgy is, hogy melyik igazságot kell követni? Ugyanis a Szentatya rámutatott arra, hogy Magyarországon az egymást követő ideológiák igazságként mutatkoztak be a történelemben.

Ha végiggondoljuk történelmünket, sok-sok „izmus” határozta meg egy-egy korszak társadalmi berendezkedését, amelyben mindig igazságot⁹ hirdettek, de igába hajtották az embereket, a szabadságot lábbal tiporva.

Szentatyánk a két időben legutóbbi „izmusról” szolt: a kommunizmusról, amely átfordult a jelenleg „uralkodó” konzumizmusba. Mindkét „izmus” egyfajta hamis szabadsággal kecsegtet, az első egy kényszerített, erőltetett szabadsággal, az utóbbi pedig a fogyasztói és birtoklási ösztön¹⁰ csúcsra járatásának szabadságával.

Ha viszont az ember valamely kötöttségnek rabja — akár ideológiának, akár a hedonizmusnak — az a szabadságát szünteti meg. Jézus viszont kivezet ebből az ő igazságával, amely igazságnak kulcsa a szeretet, amelytől nem szakadhatunk el, és amely kapcsolatban marad vele, alázatos és nyitott, konkrét és közösségi, bátor és alkotó megismerés (Tóth, 2023, 32.).

Ennek a megismerésnek a művelésére hivatottak az egyetemek — mondja a Szentatya —, különösen a katolikus egyetemek, hiszen a megismerést a hitnek kell táplálnia.

Feltehetjük a kérdést, hogy mi az igazság? Vagy, milyen a Krisztusi igazság? Ezt a kérdést Pilátus is feltette Nagypénteken, amikor kihallgatta Jézust a perében. Megkérdezte Jézustól, hogy mi az igazság? (Jn 18,38) Jézus azonban nem válaszolt. Nem kezdett semmilyen filozófiai gondolatmenetbe Pilátus előtt állva. Egyáltalán nem szolt semmit. Miért nem? Mert az igazság nem mi, hanem ki?! Az Igazság maga Jézus Krisztus! Ő tesz igazán szabaddá bennünket a legnagyobb kötöttségeinkből, a bűnöktől és az örök kárhozattól megváltva.

Így kapjuk meg Jézustól az Igazság Lelkét (Jn 14,16), aki elvezet a teljes igazságra! Tehát a Szentatya által említett Igazság, maga Jézus Krisztus, akinek megismerését művelnünk kell.

A Katolikus Egyetem kiváltképpen hivatott erre a megismerésre, hiszen a tudományok elméleti és gyakorlati formában, a kutatások apró vagy nagy erejű felfedezések sorozatában végül is eljut az Isten által teremtett világ komplex rendszeréhez. Ahogy sok tudós a tudományának művelése által csodálkozott rá a világ gazdagságára és jutott el az Istenhithez.

Szentatyánk záró szavaiban azt kívánta a Pázmány Péter Katolikus Egyetemnek és minden más egyetemnek, hogy „az egyetemesség és a szabadság központjai, a humanizmus termékeny műhelye és a remény laboratóriuma legyen!” (Tóth, 2023, 32)

Mit is kívánt a pápa az Egyetemnek, amelyek egyben egy-egy megvalósítandó feladatot is jelentenek?

⁹ Például: „MKP mutatja a helyes utat” feliratú számlócédula, 1940-es évek (<https://hu.museum-digital.org/object/209040>).

¹⁰ „A gonosz lélek kétezer évvel ezelőtt is, a pusztában ugyanazt mondta Jézusnak, amit mézédésen a mi fülünkbe is duruzsol: fogyassz, birtokolj, uralkodj mindenki fölött!” Böjte Csaba OFM prédikációjából, 2021. augusztus 11. Déva (Böjte, 2021).

Az „egyetemesség központja” azt jelenti, hogy az Egyetem a teljességre törekedjen. Ahogy Egyházunk egyik ismertetőjegye — *notae Ecclesiae* — a katolikus jegy — amelyről Krisztus Egyháza teljességgel felismerhető — azt jelenti, hogy egyetemes, teljes, megvan benne minden, amit Isten adni akart és akar az embernek — tudniillik, hogy üdvözüljön —, úgy az Egyetemnek is teljesnek kell lennie a tudományokban és az emberségben, hogy meg tudjon adni mindent a képzései során, hogy a hallgató felvértezve legyen az adott szakterületen és így hozzásegítse, ahhoz hogy elérje földi és örök célját.

A „szabadság központja” azt jelenti, hogy a Katolikus Egyetemnek mentesnek kell lennie mindenféle földi „izmustól” és ideológiától, amely az embereket béklyóba köti. Jézus szavaival élve az Igazságot, azaz Őt kell keresnie és akkor válik szabaddá a földiességtől. Ez nem jelenti azt, hogy ne kellene megismerni az emberi ideológiákat, „izmusokat”, földi törekvéseket akár a társadalom, akár a filozófia, akár a tudományok területén, kutatnia és ismernie kell a világ jeleit, jelenségeit; de nem kötődhet intézményileg egyikhez sem. A történelem számos alkalommal bizonyítja ennek ellenkezőjét, de a „hűség és igaz szolgálta” (Mt. 24, 45–48) nyeri el végső jutalmát.

A „humanizmus termékeny műhelye” jelenti azt — a sok jelentéstartalom közül —, hogy az ember végzi a megismerést, a kultúrát és egyedül az ember keresi az Igazságot. Ennek műhelyévé kell lennie az Egyetemnek, hiszen az Egyetem a legmagasabb, legrangosabb hely és alkalom arra, hogy az embert alakítsa, fejlessze, művelje, jobbítsa.

A „remény laboratóriuma” legyen az egyetem: azt jelenti, hogy ahogyan a laboratóriumban a legkisebb elemi részecskékkel foglalkoznak, úgy a remény legkisebb részét se hagyják veszni, hanem ezt az isteni erényt alakítsák és adják a hallgatóknak, végső soron az embereknek, erősítve a társadalmat.

Reménytelennek látszó világunkban az Egyetem nem lehet reménytelen. Küzdenie kell a meg nem értés, a társadalmi, gazdasági, erkölcsi és etikai nehézségek ellenére is és reményt kell nyújtania másoknak. Fel kell mutatnia, hogy van értelme a küzdelemnek, a tanulmányoknak. Ez a remény felcsillanhat a professzor és a hallgató közös munkájában, az egyetem társadalom felé való küldetésében, valamint a nemzeti és nemzetközi kapcsolatokban. Fel kell mutatnia a kiművelt és őrzendő keresztény, kulturális és tudományos értékeket, amelyek továbbadásával a jelen és a következő generációt is szolgálja és építi.

Befejezés

Szent Péter apostol utódával — a pápával — való találkozásban érzékelhető módon megvalósulnak az Úr Jézus Krisztus szavai a hit megerősítését illetően. Amikor egy pápalátogatáson messzebből látjuk a Szentatyát, vagy kezet foghatunk vele, vagy akár

csak hallgathatjuk szavait, az embernek az az érzése és tapasztalata, hogy itt tényleg Krisztus földi helytartója van jelen.

A pápa különleges helyet foglal el a teológusok körében, a püspöki rendben, az Egyház hierarchiájában, az államfők sorában, az egész világ rendjében. Az Úr Jézus Krisztus Simont sziklává, azaz Péterre tette (Mt. 16, 13–19). A pápával való találkozás ehhez a sziklához való járulás. A szikla kemény, erős, határozott, magasztos, nagy, szédítő és ráépíthető. A pápa szavaiban, tanításában, beszédeiben ezt a határozottságot, szilárdságot tapasztaljuk meg, amit a péteri szolgálat jelent.

Erre a sziklára építeni lehet. Krisztus erre a sziklára építette Egyházát és a pokol kapui nem vettek erőt rajta. Szent István király erre a sziklára építette a magyar nemzetet és a történelem viharai nem tudták elsöpörni. Pázmány Péter bíboros erre a sziklára építette egyetemét, amely történetében megannyi vihart kiállva Krisztushoz igyekszik kapcsolódni.

A pápával való találkozás kegyelem és ajándék. A pápát hallgatni azt jelenti, hogy Krisztust hallgatni (Lk. 10,16).

Ferenc pápa beszédére, amelyet a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen elmondott, bátran lehet építeni campust, intézményt, tudományt, oktatást, kultúrát. Szavaival bátorított, hitet erősített, példákön keresztül tanított. Logikailag rendezett és fokozatosan magával ragadó módon, sokszor költői szavakkal vette körül azt a közösséget, ahová érkezett: az Egyetemet, a magyar embereket.

Beszéde végén a Szentatya megfogalmazta, hogy mit kíván Egyetemünknek, amely egyben feladat és elismerés is, mert köszönetét fejezte ki mindazért a tevékenységért, amelyet a nagy múltú visszatekintő, de idén 30 éves jubileumát ünneplő Egyetemünk tesz.

Jogászhallgatóként, esszém zárásaként Dr. Komáromi László dékán úr szavait idézem, amelyben nagyszerűen összefoglalja mindazt a célt, amelyre a Szentatya is felhívta a figyelmet, és amely úton járnunk kell!

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem 1995-ben, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia által alapított Jog- és Államtudományi Kara saját tudományterületén kapcsolódik az Egyetem küldetéséhez: az igazság kereséséhez és a felfedezett igazság továbbadásához. Érdeklődésünk középpontjában az ember áll, akire úgy tekintünk, mint Isten által a saját képására teremtett, szeretett és megváltott személyre, aki arra hivatott, hogy képességeit, szellemi és lelki értékeit egyénileg és közösségben egyaránt kibontakoztassa, és így emberibb emberré váljon, elérje a maga teljességét. Kutató és oktató munkánk végső soron arra irányul, hogy feltárjuk és elmondjuk, miként biztosíthatók e kibontakozás igazságos, célravezető és békés feltételei a társadalmi normák, különösen a jogi normák világában. (Komáromi, 2023)

Irodalomjegyzék

- II. János Pál pápa. (1991). *Ex Corde Ecclesiae*. Szent István Társulat.
- II. János Pál pápa. (1999). *Fides et Ratio*. Szent István Társulat.
- Böjte Cs. (2021.) Böjte Csaba OFM Szent Klára ünnepén elhangzott prédikációja. Szent Ferenc Alapítvány, <https://www.magnificat.ro/portal/index.php/hu/csaba-testvmainmenu-42/elmedi-mainmenu-247/23522-szent-klara-unnepe>
- Diós I. & Viczián J. (szerk.). (2002). *Magyar Katolikus Lexikon VII. kötet*. Szent István Társulat.
- ELTE TTK Földrajz- és Földtudományi Intézet Földrajztudományi Központ. (2015). *A globalizáció hatásai*, https://geogo.elte.hu/images/globalizacio_hatasai.pdf
- Erdő P. (szerk.). (2001). *Az Egyházi Törvénykönyv*. Szent István Társulat.
- Ferenc pápa. (2015). *Laudato si'*. Szent István Társulat.
- Komáromi L. (2023). *Dékáni köszöntő*. <https://jak.ppke.hu/karunkrol>
- Kovács Z. (2023). *Mit csináljak a tabernákulum előtt, Ferenc pápa!? 777*, <https://777blog.hu/2023/05/06/mit-csinaljak-a-tabernakulum-elott-ferenc-papa-kovacs-zoltan-anya-irasa/>
- MTA (2022). *Bionika, az alapkutatótól a felhasználásig. Előadások a Magyar Tudomány Ünnepeén, összefoglaló*, https://mta.hu/data/dokumentumok/Magyar%20Tudomany%20Unnepe/2022/1118_4508_Bionika_az_alapkatat%C3%A1st%C3%B3l_a_felhaszn%C3%A1l%C3%A1sig.pdf
- Ó- és Újszövetségi Szentírás. (1997). Szent Jeromos Bibliatársulat.
- Tóth T. (szerk.). (2023). *Őszentsége Ferenc pápa magyarországi apostoli látogatásán elmondott beszédei 2023. április 28–30. Magyar Kurír. Magyar Katolikus Püspöki Konferencia*.
- Walter J. (1924). *Egyház és kultúra*. Szerzői Kiadás.